



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 10939
Tarih : 12.03.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İktidarın ekonomik tercihleri dolayısıyla milyonlarca emekli açlık sınırının altında ücretlerle yaşamını idame etmek zorunda kalırken, emeklilerin büyük bir kısmı açlığa, sefalete, yoksulluğa ve umutsuzluğa mahkûm olmuştur. İnsana yaraşır onurlu bir yaşam için emeklilerin haklı taleplerine yanıt üretilmesi ve sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Sezai TEMELLİ
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

GEREKÇE

Emeklilik hem çalışmaya bağlı bir hak hem de çalışma hakkının devamı niteliğindedir. Tam da bu sebeple emeklilerin sorunları çalışma hayatı ve sorunlarının önemli bir parçasıdır. Ömürlerinin verimli zamanlarını çalışarak geçirmiş olan yurttaşların emekliliklerini huzur ve refah içinde geçirmeleri sağlamak devletin asli temel yükümlülüklerindendir. Emekliler 2000’li yılların başından itibaren hak kayıpları yaşamaya devam etmektedirler. Bu mağduriyetlerin temel kaynağı ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’dur. 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı yasa ile emekliliğe erişim hakkı zorlaşmış, emeklilik yaşı yükseltilmiş, emekli aylığı elde etme koşulları değişmiş ve emekli aylıkları düşmeye başlamıştır. Günümüzde milyonlarca emekli temel çalışma ücreti olan asgari ücretin dahi 3’te 2’si bir oranın bir aylıkla yaşamını idame etmek zorunda kalmaktadır. Emeklilerin çok büyük bir kısmı ise açlık sınırının da altında, zorlu yaşam koşullarında yaşamaya mahkûm edilmişlerdir. Emekli maaşlarına yapılan zamlar yüksek enflasyon ve derinleşen ekonomik kriz karşısında bir anlam ifade etmemektedir.

Türkiye’de emeklilerin geçim sıkıntısı ve aldıkları sefalet ücretleri uluslararası raporlara da yansımıştır. ABD merkezli finans eğitimi alanında çalışan CFA Institute ve danışmanlık şirketi Mercer tarafından 2024 yılında 48 ülke karşılaştırılarak emeklilik aylığının miktarı, emeklilik sisteminin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği kriterleriyle her bir ülke için 50’den fazla göstergeyle Küresel Emeklilik Endeksi hazırlanmıştır. Bu endekse göre Hollanda, İzlanda, Danimarka ve İsrail ilk dört sırada yer almıştır. Türkiye ise 48 ülke arasında Küresel Emeklilik Endeksi’nde sondan dördüncü olmuştur. Emeklileri en iyi durumda olan Hollanda 100 üzerinden 84,8 puan alırken Türkiye ise sadece 48,3 puan alabilmiştir. İlk kez 2019 yılında endekse dahil edilen Türkiye, 2019 Küresel Emeklilik Endeksi’nde 37 ülke arasında sondan üçüncü olmuştu. Ülkelerdeki emeklilik sistemlerini ve emeklilerin durumunu gözler önüne seren raporda aynı zamanda ülkelerin güçlü ve adil bir emeklilik sistemi için yapılması gerekenlere de yer verilmektedir. Rapora göre Türkiye en yoksul yaşlılara yönelik emekli maaşlarını artırılmalıdır.

Yine benzer biçimde Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından iki yılda bir yayımlanan *Pensions at a Glance*’a (Bir Bakışta Emeklilik Raporu) göre Türkiye’deki 65 yaş üzeri nüfusta harcanabilir gelir adaletsizliği “çok yüksek” seviyededir. Son olarak 2023 yılında yayımlanan rapor için 38 ülke incelenmiş ve Türkiye en fazla eşitsizliğin olduğu beşinci ülke olarak sınıflandırılmıştı. Söz konusu raporda emekli aylıklarının Türkiye’deki yüksek enflasyonun ortamı sebebiyle yetersiz kaldığına da dikkat çekilmişti.

2025 yılı başında SSK ve Bağ-Kur emeklilerine uygulanacak maaş zammı oranı TÜİK’in hileli rakamlarıyla yüzde 15,75 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla şimdiden eriyen bu zam, çarşı pazardaki gerçek rakamları, temel ihtiyaçlardaki fahiş fiyat artışlarını görmezden gelen ve artık hiçbir güvenilirliği kalmamış TÜİK rakamlarına dayanılarak yapılmıştır. Henüz sene başında olmamıza rağmen iki aylık enflasyon toplamının yüzde 7,3’lere kadar çıkması nedeniyle yapılan zammın yarısı şimdiden gitmiştir. Yani 14 bin 469 TL en düşük emekli maaşı alan bir emeklinin maaşının bin 56 TL’si iki aylık enflasyon dolayısıyla şimdiden erimiştir.

2024 yıllık enflasyon oranı TÜİK tarafından yüzde 44,38 olarak açıklanırken iktidardan bağımsız akademisyenler, bilim insanları ve ekonomi uzmanlarından oluşan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) tarafından yüzde 83,40 olarak hesaplanmıştır. Enflasyonun bu kadar yükseldiği günümüzde asgari ücret 22 bin 104 TL, açlık sınırı 23 bin 324 TL, yoksulluk sınırı 75 bin 973 TL olarak hesaplanmıştır. Bu sebeple emeklilere yapılan zamlar emekli maaşlarının yoksulluk sınırının çok altında, kahir ekseriyeti ise asgari ücret ve yoksulluk sınırının altında kalmasına sebep olmuştur. Enflasyon oranı yüzde 40'lardayken açlık sınırı 24 bine yoksulluk sınırı 76 bine dayanmış TBMM'ye sunulan son kanun teklifinde emekli ikramiyelerinin, sadece yüzde 25 zam oranıyla, 4 bin TL'ye çıkarılması öngörülmektedir. Yapılan bu düzenleme halihazırda zor durumda olan emeklilerin sorunlarına hiçbir çözüm üretmeyeceği gibi geleceğe dair ümitsizliklerini arttırmakta, yaşamlarını daha da zorlu kılmaktadır. Bu sebeple bayram ikramiyeleri yılda iki defa ve ilgili ayda sendikalar tarafından açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının en az yüzde 25'ine denk gelecek şekilde, 2025 şubat ayı için 19 bin TL, yeniden düzenlenmelidir.

Yurttaşların huzura, esenliğe, sosyal desteğe en çok ihtiyaç duyduğu bir dönemde iktidarın, milyonlarca emekliyi açlığa, yoksulluğa, sefalete, dışlanmaya, yalnızlığa ve mutsuzluğa terk eden politikalarına karşı insana yaraşır, onurlu bir yaşam için TBMM'nin bu sorunlara yanıt üretmesi, emeklilerin haklı taleplerinin yanında durmak amacıyla bir araştırma komisyonu kurması gerekmektedir.